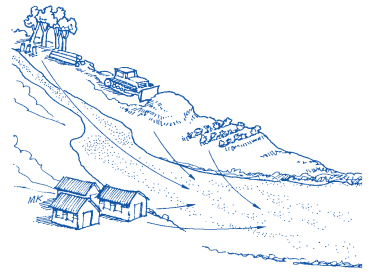

#27

Kakana waicala kei na de ni qele

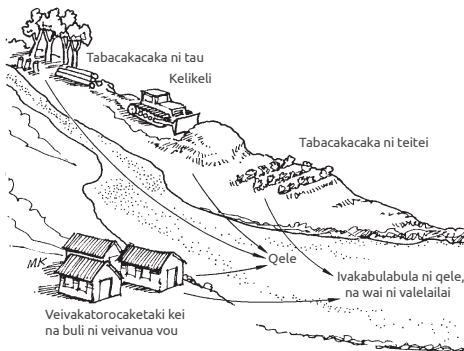

Na cava na kakana waicala kei na qele bulivou?

Na kakana waicala sai koya na veika era gadreva na kau se manumanu me ra kania. Na kakana waicala sai koya sara ga na ka era gadreva taucoko na veika bula. Me vakatauvatani kei na veika sa yaco tiko e na veimatasawa, keimami vakabibitaka ga vakalevu na veikakana waicala se kuitaki mai na wai.

Na qele sisi e tiko kina na veika lalai ka rawa ni kuitaka na wai ka rawa ni ra vakaitikotiko vakadua e boto rara ni waitui me qele se nuku.

Na kakana waicala kei na de ni qele era dau tiko e na levu na veimatasawa ka na yaco wale ga na leqa kevaka ke sa toro cake sara. Na uca e kuitaka na qele vakatokai vakalevu me de ni qele.

Era lako mai vei na kakana waicala kei na qele sisi?

Na qele e na veivanuyanu e na Pasifika era sega ni titobu sara. Ni ra sa talaki na kau kei na veikau lalai ka sa vakasavasavataki e dua na vanua me tara kina na vale se me iteitei na qele e sega ni tiko na veika me taqomaki kina. E kuitaka yani na uca na dela ni qele ka sisi yani ki waitui. Na de ni qele bulabula e vu mai na kuiyani mai na veivanua buli vou, veivakatorocaketaki, kelikeli, teitei kei na tei kau.

Na valelilai ni tamata kei na manumanu e vakatokai me wai ni valelilai, ka ra tiko kina na bekitiria, na veimate tale eso kei na kakana waicala. Na waica ni valelilai mai na dua na iteitei, na taqe ni valelilai sa ra luvu, kei na vanua e sega sara ni drodro vinaka kina wai ni valelilai e sa curuma yani na waitui ni veimatasawa.

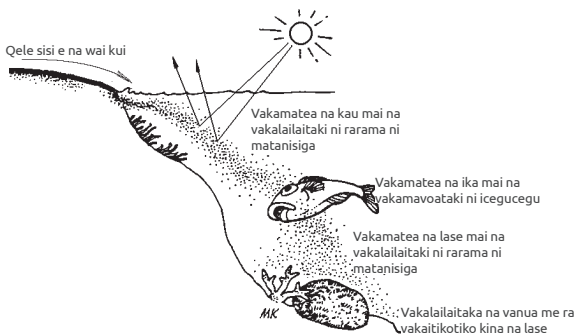

Na leqa cava soti e rawa ni yaco ni sa levu sara na kakana waicala kei na de ni qele sa ra kumuni vata?

E levu na wawa ni veikabula e waitui era vakila na yavala ni kakana waicala kei na de ni qele, ia e sega ni dua e vakila vakalevu duadua me vaka na cakau lase. Oqo e baleta ni cakau lase era tubu ga e na vanua ni waitui savasava ka sega kina na de ni qele. Na kau somidi sega ni laurai e matada, ka ra bula tiko e loma ni taba ni lase era gadreva na rarama ni matanisiga me ra vakarautaka kina na kedra kakana ka ra wasea tale ga vei ira na lase.

E sega wale ga ni tarova na rarama ni matanisiga me cilava na lase, na de ni qele ka ra tiko e boto ni rara ni waitui sa ra tudei tiko me ra qelevatu. Na qelevatu oqo e rawa ni ra robota na vanua veivatu kaukauwa ka sega ni veiganiti me ra bula ka tubu kina na lase. Na revurevu ni levu ni de ni qele e rawa tale ga ni revuta na ika e na kena tamusuki ni nodra icegucegu.

Na sivia ni kakana waicala, ka vakalevu ga mai na ivakabulabula ni qele kei na wai ni valelailai, e vakavuna na nodra tubu totolo na kau. E na so na tobu ni waitui na co ca era tubu totolo sara mai vei ira na lase ka ra osota na vanua e dodonu me ra tubu kina na lase. Na kau lalai era robota na drauni veico ni waitui era tarova na rarama ni matanisiga me yacovi ira yani na lase. Na vavaku ni veiloga ni ca ni waitui ka rawa ni ra tubu e dela ni lase kaukauwa ka so na bekitiria mai na wai ca ni valelailai e vakavuna vua e dua na lase na mate.

Eda qarauna vakacava na kakana waicala kei na de ni qele e na waitui?

Na sivia ni de ni qele kei na kakana waicala e wai drodro kei na waitui e matasawa e dau yaco kevaka e sega ni qarauni vinaka na qaravi ni ituvatuva ni vakayagataki qele.

E dodonu vei ira na vakaillesilesi vakamatanitu me ra cakacaka vata kei ira na dauteitei, ira na dauniveivakatorocaketaki kei ira na veikorokoro e na kena tokoni na maroroi ni ituvatuva ni vakayagataki qele ka vakatokai na cokovata ni cakacakataki na qaravi ni yalayala e matasawa.

→ Vakavinakataka na drodro ni wai ni valelailai

Na wai ca mai na wai ni valelailai sa vakawainimatetaki oti kei na vuabale ni wai ni taqe ni valelailai (taqe e loma ni qele era dau vuca e na vuku ni bekitiria) me kakua sara ga ni curu yani e uciwai se waitui e matasawa. E na so na vanua, sa ra tei kina na jaina kei na so tale na itei voleka ki na wai drodro kei na vanua ualuvu ka ra tiloma kina na kakana waicala ni bera ni ra yacova yani ki waitui.

→ Vakalailaitaka na wai drodro mai na iteitei

Na wai e drodrova yani na iteitei e levu na gauna era vakasinaiti e na wainimate me vakamatea na co ca kei na manumanu ca lalai ka vaka tale ga kina na kakana waicala ka ivakabulabula ni qele me vaka na naitorojini kei na fosiforasi. Na kau kei na itei eso e rawa ni teivaki e na buca ni dua na delana me ra vakaiyalayala (raica na ivakaraitaki). Na vanua bucabuca e rawa ni teivaki kina na kau me vakalailaitaka na sisi ni qele, lutu ni qele kei na sisi ni qele ki wai.

→ Vakatabuya na keli nuku e matasawa

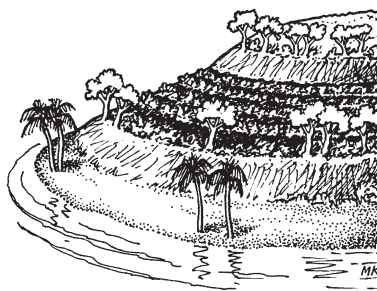
E na so na yanuyanu e na Pasifika na keli nuku e vakayacori e matasawa ka vakavuna na sisi ni qele mai matasawa kei na bini nuku e bati ni waitui.

→ Maroroya se tea na kau kei na veikau voleka ki uciwai kei na bati ni matasawa

Na tei kau lalai kei na vunika voleka ki uciwai kei na bati ni matasawa e dodonu me maroroi kei na vanua lala me teivaki tale. Na veikau e sa bula tu, ka wili kina na veidogo, e bati ni waitui e tarova na sisi ni qele, ka vaka tale ga kina na kakana waicala kei na de ni qele me rau yacova yani na waitui.

→ Me vakayagataki na de ni qele me bai vakavolivolita na vanua ni tara vale se wavu e matasawa

Na tara vale kei na buli qele vou e matasawa e dodonu me tarai vata kei na de ni qele me bai kei na bai waya me vakamura na iyalayala ni qele. Na imusumu ni dovū e sa vakayagataki me maroroya na qele sisi ni bera ni ra curuma yani nawaitui.

Na yalani vakababa ni iteitei ka ra teivaki kina na vunika e vakalailaitaka na sisi ni qele, lutu ni qele kei na veiwaki ni qele sisi kei na wai.